

Låtar upptecknade 2.6.1953.

390. Vals

Gogman spelade sista reprisen på ovan stående sätt. En extra fjärdedel har blivit inskjuten. Förslag till ändring följer här nedan av sista notraden (de 5 sista takterna) utan anspråk på att det är riktigt.

G. hade valsen efter Konrad Lindberg, Bettna. Om denne se Sv.L. Söderm. nr 151-153.

391. Polska efter Petter Nilsson

Text: Pytt, pytt står i väre' ... etc.

G. hade polskan efter Petter Nilsson, Bögeltorp, Berga Tuna, Tuna socken. Hans stuga står utanför Folkungavallen i Nyköping

Blinde Kalle i Stigtomta spelade på midsommardansen på Näs tillsammans med Albert Fredriksson i Salinge.

392. Sjuskävelappen efter
Konrad Lindberg

Text: Kom nu allihopa får Ni se, hur sjuskävelappen dansar.

Gogman har sett, hur gamla gummor dansade denna dans med kjolarna mellan benen. Detta skedde sent på kvällen, när det bara var några gamla kvar.

I Svenska Folklekar och dansar står dansen utförligt beskriven. Nils Dencker har ägnat mycken möda för att utforska denna dans. Se del II Inledning sid. 445-446. Dansen nr 9 sid. 457 och beskrivningen på sid. 458 är mycket intressanta. Låten är upptecknad efter en Sörmländsk spelman. Låten följer här i avskrift:

Text: Har du sett eller vill du se, hur sju skävelappe dansar?
Sju skävelappe, Sju skävelappe, Sju skävelappe dansar.

ULMA nr 347:61 och 4922.

Melodierna verkar inte alls besläktade med varandra.
Denckers uppt. Se sid. 47 och 48.

393. Polska *etter* Nisse i Börtorp

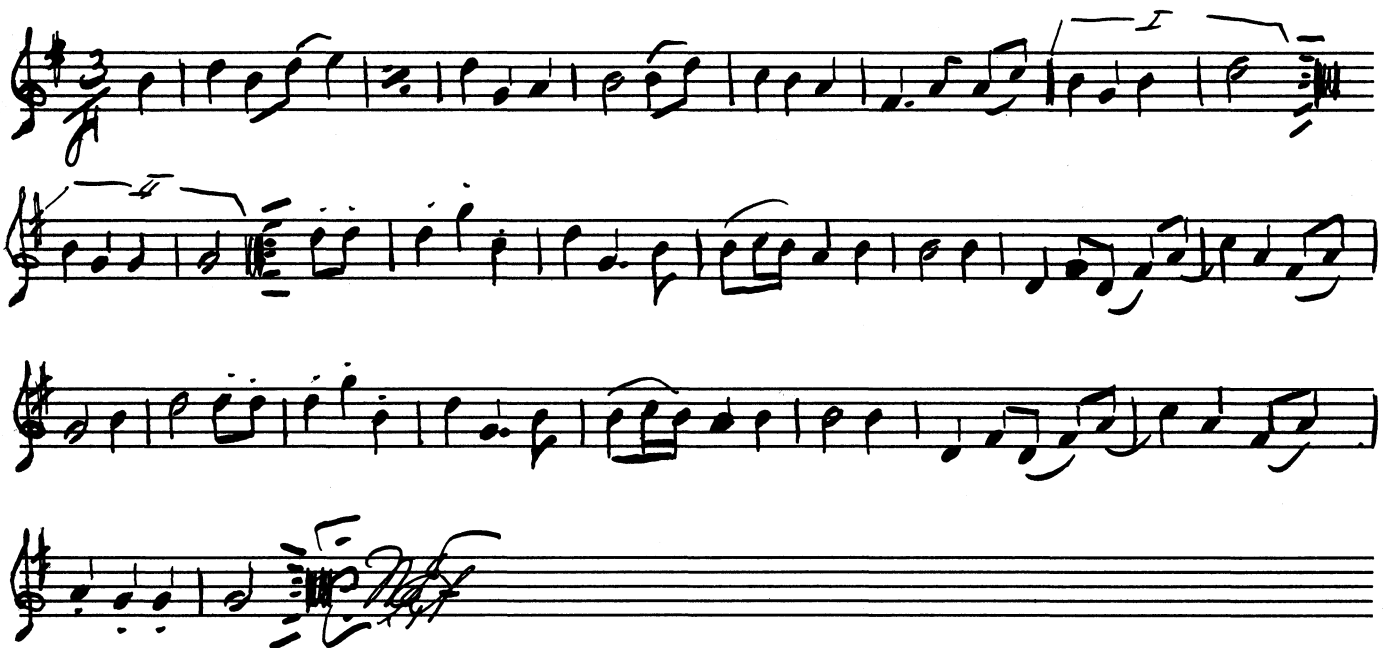

Nisse i Börtorp = Petter Nilsson i Bogetorp. Se nr 2.

Text: Var inte ledsen, du lilla Lotta, Du ska få ligga hos mig i natt.

394. Vals

spelad av August Eriksson från Bredgården i Bergshammar. Bredgården ligger strax intill Bergshammars kyrka.

Gogman stampar takten på 1:an och 3:an i takten.

395. Polska från Tuna

396. Kemikan

Gogman var soldat (grenadjär) i 8 år på Sanna hed i Närke. En fyra-fem soldater sjöng då "Kemikan" i växelsång efter följande text:

Bom, bom, bom / kung Karl, kung Karl, kung Karl/
 Bom, bom, bom / han stod, han stod, han stod /
 Bom, bom, bom

Efter Gustaf Persson, Flen, finns i Sv.L. Södermanland, nr 45 "Kemikan" upptecknad sålunda:

Gogmans text passar inte alls till denna melodi.

397. Budmarsch

spelad av en korpral från Askersunds - trakten, då Gogman gjorde rekryten på Sanna hed.

Albert Gustafsson-Wall från Vingåker vandrade omkring i bygderna och spelade i likhet med sin lärare Aug. Widmark. Han gästade då ofta Gogman. Så gjorde han en gång, då han var på väg till Nyköpingstrakten, där han skulle hälsa på släktingar och bekanta. Han kom snart misslynt tillbaka, ty det var ingen, som velat lyssna till hans spel. "Jag kan då lika gärna spela för krettera som för de där människorna", klagade Gustafsson. Hos Gogman kom han dock snart i bättre humör.

Gogman mindes marschen dåligt, vilket noteringen vittnar om. G. tog konsekvent c i andra repris, om det nu berodde på falskspel, *mirre* eller andra orsaker. Sista repris fick G. spela om flera gånger, men jag kunde inte notera den bättre än ovanstående. Tiden var knapp, och någon omspelning av marschen har Gogman ej varit i tillfälle att göra.

Förslag till 3:je repris:

Arvid G o g m a n. Född 15.9.1877. Död 18.7.1964.

Förre smidemästaren och bygdespelman Karl Arvid Gogman, Fredsgatan 48 A, Katrineholm, avled på lördagen nära 87 år gammal. Han var född i Vrena och började först som lantarbetare men kom senare i vagnmakarlära vid Virå bruk och senare i Eskilstuna. Mycket snide ingick i vagnbyggandet och så blev snedyrket det dominerande. År 1901 kom hr Gogman till Bettna och öppnade egen verkstad. Han fick bl.a. göra allt smidesarbete till tornbyggnaden på kyrkan 1902-1903. I jämnt 50 år bedrev hr Gogman sin rörelse vid Åkersberg intill Bettna.

Vid sidan av sitt arbete var herr Gogman fiolspelare och redan som barn lärde han sig spela. Första instrumentet var en cigarrlåda som han strängt själv. Senare byggde han alla sina instrument själv. År 1922 var han en av stiftarna av Södermanlands spelmansförbund. Hr Gogman hade under årens lopp fått en stor repertoar av gamla låtar, som för några år sedan upptecknades och bevarades åt eftervärlden av folkskollärare Gustaf Wetter.

Sedan hr Gogman slutade som smed har makarna bott vid Bie och Bettna. För några år sedan bosatte de sig i Katrineholm. Närmast sörjande är maka, barn, barnbarn och barnbarnsbarn samt syskon.

Arvid Gogman in memoriam.

Södermanlands Spelmansförbunds äldsta medlem har lugnt och stilla somnat in efter ett långt dagsverke, 87 år gammal. Han var smed och hade kraftiga smedfingrar, väl förfarna vid ässja, smedhannare och lång och trägen arbetstakt. Det märktes på hans vänstra hand, när han hade fiolen under hakan. Den högra, som förde stråken, vittnade om traditioner från sedan länge svunna tider, en osviklig rytm, ett utvecklat sinne för intervaller och ett ovanligt minne för detaljer i fattigdomens Sverige för 80 år sedan.

Gogman var elev av Blinde Kalle, Karl Eriksson i Stigtomta, som dog 1911 på ålderdomshemmet därstädes i fattigdom, mörker och elände. Den mannens minne förtjänar dock att hedras, ty han var Nyköpingstraktens förste musiklärare och än har Spelmansförbundet i sina led 4 stycken av hans lärjungar i livet.

Men den äldste har nu för alltid lagt ner sin stråke och fiol.

Gogman började spela vid åtta års ålder. Övningarna fick han dock då förlägga till skogen, ty modern förbjöd sonen spela i hemmet. Det lät nog inte särskilt vackert, ty instrumentet var en cigarrlåda med snören på. Ett exempel på musikintresse som måste få sin utövning trots fattigdom, motigheter och o-vilja. På äldre dar löste Gogman själv problemet: han byggde egenhändigt sina fioler och en av dessa hade han kvar, när han spelade för kungen på Uppsala kulle 1957 i sällskap med 93 andra sörmländska spelmän.

1953 var gubben Gogman hos mig en eftermiddag, och det var för mig en folk-musikalisk upplevelse. Polskorna spelade han i sträng rytm och stampade takten stadigt med markering på 2:a takt delen. Valserna, enkla i sin byggnad, troligen gamla visor med äldre anor än valsen från 1790-talet, är bland de mest intressanta i sitt slag av de ca 700 sörmländska låtar, jag under årens lopp tecknat upp.

Men den märkligaste låten jag har efter Gogman är Sjuskävelappen, som dansades på gillena sent på kvällen av gamla gummor på ett märkligt sätt. "Kom nu allihopa få ni se, hur Sjuskävelappen dansar". Endast ytterligare en sörmländsk spelman, kopparslagare K.V Lindberg, Bettna, hade den låten i sin repertoar.

Södermanlands Spelmansförbund tackar för Dina värdefulla bidrag till vårt arkiv. Dina låtar har ett stort och bestående värde och kommer att överleva Dig.

Vila i frid efter en lång och gänerik gärning som smed och spelman.

Gustaf Wetter.

"Sjuskävelappen" uppt. den 7 aug. 1932 efter V.K. Lindberg, Bettna. (N D~~h~~)

Text: Har ni sett eller vill ni se hur sjuskävlappen dansa.

Uppsala den 25 nov 1953.

Ö:a Slottsgatan 8 A.

Broder.

Ja, Gogman har alltid varit intresserad av traditionen och det var ju trevligt att han kom ihåg sjuuskävelappen efter Lindberg. Jag placerade uppteckningen på Landsmålsarkivet, där man ju länge varit samlare av den säregna dansen. På 1930-talet syslade framlidne docenten Johan Götlind med saken och för 5 å 6 år sedan sade docenten Gjerdman, att han skulle skriva om texten. Det blev emellertid ingenting av; det är svårt att få någon säker förklaring till ordet skäva. Sja, som ofta skrives scho eller kanske sjo, anses icke vara räkneordet. Jag har sett igenom alla uppteckningarna här men vågar mig icke på någon utredning av dansen, vilken ju i Sörmland har kvar tradition.

Någon särskild melodi tycks icke använts - utan olika slags polskor. Lindbergs andra repris är ovanligt lång så att säga; vanligen var den 4 taktig, (hos t.ex. Anders Andersson, Lästringe) liksom 1-sta repris. År 1932 spelade Lindberg den något enklare, sedan har den blivit något varierad av honom eller Gogman.

Med hälsningar i hast

Nils Dencker

Katrineholms - Kuriren fredagen den 5 september 1952.

84-åriga Lerbospelmannen Robert Nordström spelar upp en gammal klämnig vals, och spelmansförbundets ordförande i Sörmland, Gustaf Wetter, antecknar noter för brinnande livet.

Lerbospelmännens låtar arkiveras.

Som på bilden ovan såg det ut härondagen hemma hos vice ordföranden i Södermanlands spelmansförbund, folkskollärare Gustaf Wetter i Katrineholm. 84-åriga Robert Nordström, Lerbo, som "har så mycket visor och låtar i huvudet, så det kan ingen tro" kände behov av att få spela av sig några av dem. Och hr Wetter var glad att få teckna ned och rädda ytterligare ett dussintal gamla spelmanlåtar från glömskan.

Tolv låtar hann man med på en eftermiddag, och då förstår man, att det var gott samarbete mellan de båda spelmännen och att nedtecknaren var skicklig. Det var något av en upplevelse att få vara ned, då en trevlig gammal vals "arkiverades" för att därigenom få fortsatt liv.

Hr Nordström spelade en strof i taget, och hr Wetter "stenograferade" samtidigt noterna. Så blev det omspelning en eller ett par gånger, och sedan kom hr Wetters tur att ta till sin fiol och spela upp. Bestadels var den gamle absolut nöjd med resultatet.

Några av de låtar, valser och polskor som nedtecknades har hr Nordström komponerat själv, andra har han lärt av vänner, en del redan i unga år.

Av det som nu blev nedtecknat var det värdefullaste de saker hr Nordström lärt av sin far, också han liksom sonen god sångare, säger hr Wetter. Dessa låtar torde alltså vara minst hundra år gamla. Hr Nordström har dock också lärt bra saker av en bror. Fadern var bosatt i Öster-Järna.

Hr Nordström tar så gott som varje dag några låtar på sin fiol. Nu leker det i hans håg att komponera en sprittande polska till sin 85-årsdag. Men han har också mycket annat att bestyra trots de många åren. Han arbetar nämligen åtskilligt i trädgården vid Lerbo ålderdomshem, där han inackorderat sig efter hustruns död för några år sedan. Så gott som hela livet har hr Nordström sysslat med trädgårdsarbete, och då våren kommer är han glad att ha ork och möjlighet att odla blomster och göra fina trädgårdssånger.

Den gamle spelmannen är sedan 61 år medlem av Lerbo kyrkokör, och ännu låter han höra sin kraftiga tenorstämman i kören.

Ina.

Katrineholms-Muriren tisdagen den 13 april 1940.

Arbetets veteraner.

Bygdespelmannen Robert Nordström i Lerbo lärde sig spela
redan vid sju års ålder.

80 år fyller på torsdag f.d. kyrko - och skolvaktmästare Robert Nordström, Lerbo. Född i Österhaninge socken på Södertörn, kom han efter avslutad skolgång och konfirmation i bagarlära i Stockholm. Men han återvände snart till sin hembygd, där han tog tjänst i Komministergården. År 1891 flyttade han till Lerbo i samband med att hans arbetsgivare, pastor Henning Pettersson blev kyrkoherde därstädes. Efter 17 års tjänst hos honom fick han år 1903 mottaga Patriotiska sällskapets medalj för långvarig och trogen tjänst. Ivrigt intresserad av trädgårdsarbete deltog han bl.a. i en trädskötarkurs och kom senare att ägna sig åt trädgårds - och jordbruksarbete, till han 1926 fick anställning som kyrko- och skolvaktmästare i socknen. Denna tjänst, som han skötte på ett synnerligen plikttroget sätt, slutade han år 1940, då han av kommunen beviljades pension.

Nest känd ute i våra bygder är Robert Nordström såsom sångare och allmogespelman. Med en för sina år förvånansvärd vitalitet och andlig spänst kan han också berätta om sitt liv och sina många intressen. Även om hans levnad har till det yttre många gånger varit strävsam, har han som få kunnat sprida solsken över den grå vardagen genom sitt frejdiga humör och framför allt genom sina djupa ideella intressen.

När sign. häromdagen besökte honom i hans lilla stuga i Östra Vegred, gick han därinne och pysslade med sina kära krukväxter. På den nästan överflödiga frågan om hans huvudintresse, strålade hans ansikte upp, och så var han i berättartagen: - Sången och musiken! Jag var inte mer än 6 år, då far, som hade ett torpställe under Hässlingby gård, började undervisa mej i sång. Han anlätades ofta som s.k. liksångare och ville att jag skulle lära mej sjunga psalmer. Jag kunde inte läsa än, utan han fick läsa texten för mej. Vi sjöng mycket hemma och sedermera i kyrkan. På den tiden gick folk i kyrkan mycket mera än nu, men det var väl inte alltid av intresse för att höra prästen. Varje gård skulle ha någon vid gudstjänsten, särskilt för att få höra nyheter om auktioner, uppbördar o.d. När jag var sju år fick jag låna ett dragspel av en smed, och året därpå spelade jag på min första dans. Jag fick 15 kr. i spelanspengar, vilket ju var en stor summa på den tiden. För dessa skaffade jag mej eget dragspel. Min bror Wilhelm, som var två år äldre än jag, tog letioner för vår skollärare i socknen. Han hette Lindholm och kunde spela alla möjliga instrument. - Du ska slänga dragspelet, sa han, och börja spela fiol. Det är mycket finare det, ser du.

Jag trodde inte det skulle gå att lära sej, men sedan skolläraren flyttat till grannsocknen, började jag tänka allvarligt på saken och skaffade mej en gammal fiol. En fiolspelare lärde mej spela, men han skulle ha ett kvarter konjak för varje gång, så lärdomen blev därefter. En bygdespelman, Anders Bergström, lärde mig litet. Han ville ha mej at "basa" som han kallade det, d.v.s. ackompanjera, när han spelade. Han brukade dessutom ofta gnola till musiken. När han skulle spela på någon dans, brukade hans gumma följa med och bära fiollådan. Han kunde också som andra bygdespelmän på den tiden komponera egna låtar. En gång satte han ihop en vals, som i sina tongångar härmade orren, när denne spelar på våren. Han hade förstas varit i skogen och lyssnat på fåglalåten och fått idén till valsen. Genom honom väcktes mitt intresse för gamla låtar och danser, och fiolen fick förmedla musiken.

Så kom jag hit till Lerbo med gamle prosten. Första söndan skulle jag ut och titta på omgivningen efter middagen. Nere vid de gamla kyrkstallarna fick jag höra sång från folkskolan. Man sjöng en sång, och så pratade man och skrattade. Jag stod och lyssnade en stund, men gick sedan hem till prästgården. Utanför mötte jag prosten. På min fråga om sången vid skolan fick jag till svar, att det var den nybildade kyrkokören, som hade övning.

- Där ska du vara med, sa han. Jag ska tala med kantorn i morgon. Det var dåvarande kantor Sanell.

Ja, så kom man med i Lerbo kyrkokör. Sången har blivit en viktig del av mitt liv och jag är fortfarande med och sjunger. Jag fortsatte också att spela. Det var mest på bröllop o.d., då det var dans. Men när jag blev vaktmästare här för skolan och kyrkan, var det mera sällan felan togs fram vid sådana tillfällen.

Ja, så kan Robert Nordström berätta om sång och musik och mycket annat. Hans minne är storartat både i detta fall, och när det gäller att med fiolens hjälp leta fram gamla i ungdomen spelade låtar. När redaktören för samlingsverket "Svenska låtar", Olof Andersson, i mitten av 30-talet gjorde sin färd genom Sörmland för att uppteckna folklåtar, fick Nordström ta fram fiolen och leta i sitt minnes gömmor. Resultatet blev ett antal låtar, av vilka några bl.a. spelats i radio. Ännu kan han också med sitt instrument "dra" någon vals eller polska av eget fabricat.

H.

Den 2.9.1952 upptecknade jag efter Nordström, som då var på besök hos mig, på en eftermiddag följande 12 låtar. (1 - 12)

398. Polska komp. av Nordström

399. Polska komp. av Nordström

Låten är av hambo - eller mazurkatyp.

400. "Dans på Logen" (vals) Komp. av Nordström

Den första vals, som Nordström komponerat, sedan han kom till ålderdomshemmet i Lerbo.

Vid Folkmusikens dag på Säfstaholm annandag pingst 1953 spelade Nordström denna vals solo, rent och vårdat, till publikens förnöjelse.

Duktigt gjort av en 85 - åring.

401. Väls komp. av Nordström

3:je reprisen har 14 takter

4:e reprisen har 2 avd.

1 avd. har 6 takter,

2:ra avd. har 10 takter.

409. Polska *efter grosshandlaren*
G. Pettersson, Valla

Gustaf Pettersson , Ekeby, Valla, var elev av Aug. Widmark.

Se Sv.L. Södermanland 115 - 140.

Polskan spelades också av C.F. Persson, Järna, född i St. Malm,
 som hade polskan efter skomakare Vallin, Speteby, Lerbo.

Se Sv.L. Södermanland 146.

Carl Erik i Lind nr

^x
 Alternativt:

409. Vals *Komp. av Nordström*

The image shows a handwritten musical score for a waltz. It consists of ten staves of music, each with a treble clef and a 3/4 time signature. The notation includes various rhythmic values such as eighth and sixteenth notes, rests, and beams. There are several dynamic markings, including accents and slurs, and some phrasing slurs. The music is written in a single system, with the staves connected by a brace on the left. The handwriting is clear and legible, typical of a composer's manuscript.

404. Vals after Wilhelm Nordström

The image shows a handwritten musical score for a waltz. The title is "404. Vals" followed by "after Wilhelm Nordström". The music is written on ten staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. The notation includes various note values, rests, and dynamic markings. The final staff ends with a double bar line and a decorative flourish.

Vals efter brodern Wilhelm Nordström, död vid 26 års ålder.
 Brodern hade valsen efter Erik Larsson i Näset, Öster-Haninge,
 Näset var ett torp under Årsta.

405. Polska komp. av Nordström

Handwritten musical score for 'Polska' by Nordström. The score consists of five staves of music in 3/4 time, featuring a mix of eighth and sixteenth notes with various ornaments and slurs.

Polskan har nog influerats av följande kända melodi:

Handwritten musical score for the reference melody 'Trindskallar är vi allihopa.' The score is a single staff of music in 3/4 time, consisting of a simple melody of eighth notes.

Trindskallar är vi allihopa.

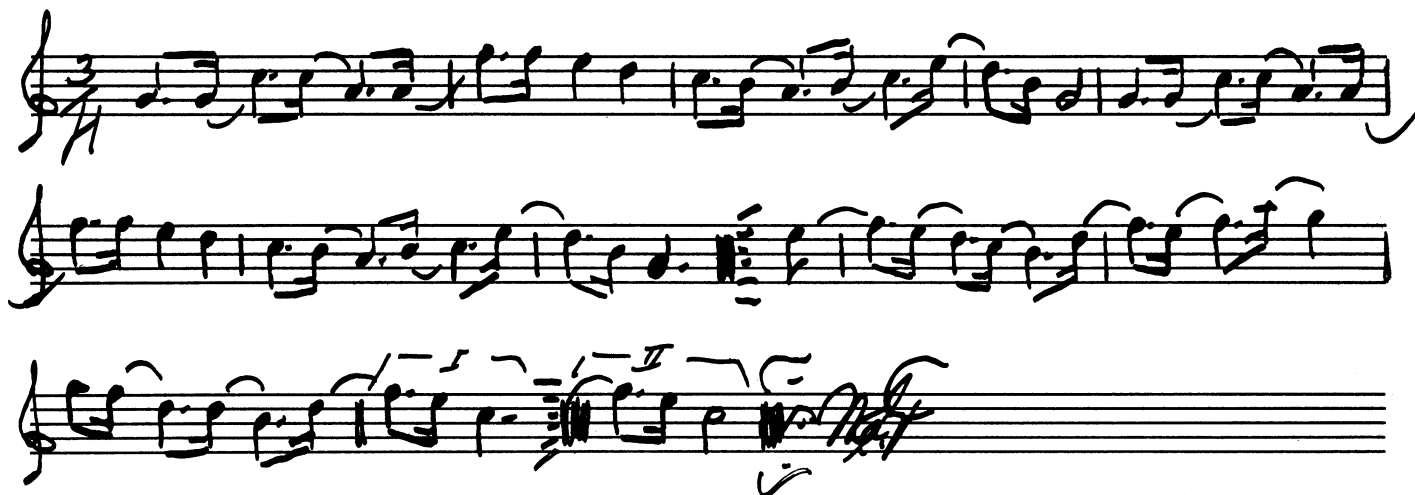
406. Vals efter Lasse i Tallbacken

The image shows a musical score for a waltz. It consists of ten staves of music. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. The music is written in a single melodic line. The notation includes various rhythmic values such as eighth and sixteenth notes, rests, and slurs. There are some performance markings, including a 'ff' (fortissimo) dynamic marking at the beginning and some hairpins. The score concludes with a double bar line and a final cadence.

Lasse i Tallbacken, denne hette
Erik Larsson och var bonde och
Spelman i Östra-Haninge.

407. Polska

som Nordströms far sjöng under
Nordströms barndom.

Fadern kunde inte spela, men en riktig storsångare var han.
Efter honom har väl Robert Nordström fått sin väldiga tenorstämma
i arv.

408. Polska efter Anders Bergström

Grindsvreten, Öster-Haninge.

Fine

D. G. al Fine

409. Visa

Nr 192 i C.A:s uppteckningar sjöngs enl. vad Nordström meddelat mig av hans mor, då hon satt och spann.

411. Linnéan Visa

Andte

Musical notation for '411. Linnéan Visa'. The piece is in 3/4 time and G major. It consists of four staves of music. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one flat (F major). The tempo is marked 'Andte'. The music features a simple melody with eighth and quarter notes. The second staff continues the melody and includes some decorative flourishes at the end. The third and fourth staves continue the melody and include some decorative flourishes at the end.

Bland ljung och mossa i djupa skogen, där trasten sjunger från furens gren,
där aldrig jorden har rörts av plogen, där står en blomma, en liten en,
med rosenflammar på fina kinden, och hjässan djupt emot jorden böjd.
Hon strör sin doft uti aftonvinden, och doften stiger mot himlens höjd.

410. Vals ("Örrspelet") efter O. Bergström

De 3 första takterna ska härma orrens spel.

Nr 13 - 23 upptecknade jag vid besök hos Nordström den 18.5.1953.

De två sista takterna
spelades ibland så:

Nordström har ett ovanligt minne, inte bara för musik utan också för personer och händelser. Hans minne är typiskt visuellt. Han har inte träffat Bergström på 70 år, men han kunde ändå tydligt beskriva hans stuga, honom själv, platsen där han bodde och hagen, där orrarna spelade på våren. När han spelar ovanstående vals ser han Grindsvreten och den gamle spelmannen framför sig.

419. Brudmarsch *spelas av A. Bergström*
Grindsvreten.

The musical score is written on a single staff in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C). The piece consists of eight measures of music. The notation includes various rhythmic values such as eighth and sixteenth notes, as well as rests. There are several dynamic markings, including accents and slurs, and a fermata over the final measure. The score concludes with a double bar line and a repeat sign.

413. Ridmarschspelad av Lasse i Tallbacken ö Andersson i Sandemar

På ett bröllop i Askvik i Öster-Haninge red spelmännen och spelade denna marsch från hästryggen den $\frac{1}{2}$ mil långa vägen från bröllopsgården till kyrkan.

Arr. G. Wetter.

Spelmännen övade ett halvt år för att lära bondhästarna trava i takt efter musiken. Det var svårt att rida och spela fiol samtidigt, men spelmännen klarade det. Det gjorde även Florsen i Burs t.o.m. på äldre dagar.
Se Gotlandstoner!

414. Ridmarschsom spelades av samma spelmän

efter vigseln på vägen från kyrkan till bröllopsgården.

Arr. G. Wetter.

En ridmarsch från Sköldinge i 3/4 - takt har Dencker upptecknat efter Gustaf Pettersson, Lerbo. Se Sv. L. Söd. nr 115.

O.A. har tecknat upp 2 ridmarscher från Björnlunda efter Evald Andersson. Ovanstående marsch är autentisk med Sv.L. Söd. nr 1, fastän reprisernas ordningsföljd är omkastad.